

คู่มือการผลิตเมล็ดพันธุ์ **พริก**

โครงการกระจายพืชพันธุ์ดี สู่กลุ่มผู้ใช้ประโยชน์

สนับสนุนโดย
เงินรายได้จากการดำเนินงานวิจัยด้านการเกษตร
กรมวิชาการเกษตร

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

จรัญ ดิษฐไชยวงศ์	ที่ปรึกษากรมวิชาการเกษตรด้านพืชสมุนไพร
วันชัย ถนอมทรัพย์	ที่ปรึกษากรมวิชาการเกษตรด้านพืชไร่
พุดผา รุ่งระวี	ที่ปรึกษากรมวิชาการเกษตรด้านวิชาการ สถิติและประเมินผลงานวิจัย
สุวิมล ถนอมทรัพย์	ที่ปรึกษากรมวิชาการเกษตรด้านเทคโนโลยี เมล็ดพันธุ์
สุคนธ์ วงศ์ชนะ	ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษ
กฤษพร ศรีสังข์	ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยเกษตรที่สูงเพชรบูรณ์
ธวัชชัย นิมกังรัตน์	ข้าราชการบำนาญ

ผู้รวบรวมและเรียบเรียงข้อมูล

ปราณี เถาว์โท	นิตยา คงสวัสดิ์
เมรินทร์ บุญอินทร์	เก่งกาจ สมใจ

สงวนลิขสิทธิ์ เนื้อหาและภาพ ห้ามลอก หรือทำสำเนา ก่อนได้รับอนุญาต

จำนวน 40 เล่ม

ผู้จัดทำ ศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษ

ปีที่พิมพ์ 2565

พิมพ์ที่ โรงพิมพ์ศรีสะเกษการพิมพ์ 1462-64 ถ.อุบล-ศรีสะเกษ ต.เมืองใต้

อ.เมือง จ.ศรีสะเกษ 33000 โทร. 611428

คำนำ

พริก (chilli) เป็นพืชที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจพืชหนึ่ง อยู่ในวงศ์ SOLANACEAE มีความสำคัญคือใช้เป็นส่วนประกอบของอาหาร และในอุตสาหกรรมอาหาร และ ผลิตภัณฑ์รักษาโรค ปัจจุบันประเทศไทยเป็นแหล่งผลิตเมล็ดพันธุ์ผัก โดยเฉพาะเมล็ดพันธุ์พริก ส่งผลให้การผลิตเมล็ดพันธุ์มีความสำคัญมาก ทางกรมวิชาการเกษตรเล็งเห็นความสำคัญ จึงได้จัดทำโครงการกระจายพืชพันธุ์ดีสู่กลุ่มผู้ใช้ประโยชน์ และศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษได้รับงบประมาณในการดำเนินโครงการกระจายพืชพันธุ์ดีสู่กลุ่มผู้ใช้ประโยชน์ กิจกรรม พัฒนาหมู่บ้านการผลิตเมล็ดพันธุ์พริกเพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตเมล็ดพันธุ์พริกให้แก่เกษตรกรแปลงต้นแบบ ให้สามารถผลิตเมล็ดพันธุ์ไว้ใช้เองในชุมชนไว้ปลูกเพื่อผลิตเมล็ดพันธุ์ในรุ่นถัดไป เพื่อลดต้นทุนการผลิต ช่วยเหลือชุมชนของตนเอง และชุมชนข้างเคียง จำหน่ายในราคายุติธรรม เพื่อให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

คู่มือการผลิตเมล็ดพันธุ์พริก เป็นเอกสารใช้ประกอบการผลิตเมล็ดพันธุ์พริก เพื่อให้ผู้ปฏิบัติได้เข้าใจ ขั้นตอน วิธีการ ตลอดจนการสังเกตโรคแมลงศัตรู ที่สำคัญของพริก พร้อมวิธีป้องกันกำจัด และสามารถนำความรู้มาปรับใช้ เพื่อการพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการผลิตเมล็ดพันธุ์พริกให้ได้คุณภาพและเป็นแหล่งผลิตเมล็ดพันธุ์พริกที่กระจายอยู่ในชุมชน เพื่อให้เกิดความมั่นคงในอาชีพต่อไป

สารบัญ

	หน้า
บทนำ	7
ลักษณะพฤกษศาสตร์	10
ขั้นตอนการปฏิบัติดูแลรักษาการผลิตเมล็ดพันธุ์พริก	12
- การเลือกพื้นที่ปลูก	12
- การเตรียมกล้า	12
- การเตรียมแปลง	13
- การปลูก	14
- การปฏิบัติดูแลรักษา	15
การตรวจสอบลักษณะที่ผิดปกติ	29
การเก็บเกี่ยว	29
การปรับปรุงสภาพเมล็ดพันธุ์	30

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 การเพาะกล้าพริกในถาดเพาะ	13
2 การใส่ปุ๋ยปรับความเป็นกรด-ด่างของดิน	14
3 การนำพริกปลูกลงแปลง	14
4 การปลูกแบบแถวคู่	14
5 คลุมดินแปลงปลูกพริกด้วยฟางข้าว	15
6 ลักษณะอาการของโรครอยดและดอกเน่าของพริก	18
7 โรคใบต่างแดง	19
8 โรคเส้นใบต่างประ	21
9 โรคตากบ	22
10 โรคโคนเน่าระดับคอต้น	23
11 โรครากเน่าโคนเน่า	24
12 ลักษณะการทำลายของเพลี้ยไฟ	25
13 ลักษณะการทำลายของไรขาว	26
14 การทำลายของหนอนแมลงวันทอง	27
15 การเข้าทำลายของหนอนเจาะสมอฝ้าย	28
16 เก็บเกี่ยวผลพริกที่สุกแดง	29
17 การตากและบรรจุพริกในถุงพลาสติก	30
18 การกะเทาะและทำความสะอาดเมล็ดพริก	30
19 การทดสอบความงอกของพริก	32
20 ภาพกิจกรรมต่าง ๆ โครงการกระจาย พืชพันธุ์ดีสู่กลุ่มผู้ใช้ประโยชน์	34-37

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1 ปฏิทินการปฏิบัติงานการผลิตเมล็ดพันธุ์พริก

หน้า

12

ตารางที่ 2 สารป้องกันกำจัดโรคแอนแทรกคโนส

17

บทนำ

พริก (Chilli) พืชวงศ์ SOLANACEAE เช่นเดียวกับ มะเขือเทศ มะเขือ มั่นฝรั่ง ยาสูบ และพิทูเนีย เป็นพืชผักที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจชนิดหนึ่ง นำมาใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันมากมาย อาทิ ใช้ประกอบอาหาร เป็นสมุนไพร และใช้ในอุตสาหกรรมต่าง ๆ นอกจากนี้ยังใช้เป็นส่วนประกอบของยารักษาโรคบางชนิด และมีคุณค่าทางอาหาร โดยมีวิตามินเอ และวิตามินซี ในปริมาณที่สูง และสารที่ให้ความเผ็ดจากพริก คือ สารแคปไซซิน (capsaicin) สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในอุตสาหกรรมยา อาหารเสริม และยาปฏิชีวนะ ในสัตว์เลี้ยง

พริกชี้หนุผลใหญ่ศรีสะเกษ 1 (จินดา)

ประวัติพันธุ์

การปรับปรุงพันธุ์พริกจินดา ปี 2553 ของศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษ ได้คัดเลือกพริกจินดาจำนวน 4 พันธุ์ ปลูกเปรียบเทียบกับพันธุ์เกษตรกรและพันธุ์ท้องถิ่น โดยมีศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษ ศูนย์วิจัยพืชสวนสุโขทัย ศูนย์วิจัยพืชสวนตรัง ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรกาญจนบุรี และศูนย์วิจัยพัฒนาการเกษตรโนนสูง รวม 5 แห่ง ดำเนินการทดสอบในแปลงเกษตรกร ผู้ปลูกพริกแห่งละ 1 ราย วางแผนการทดลองแบบ Randomized Complete Block (RCB) จำนวน 4 ซ้ำ 6 กรรมวิธี คือ พริกจินดา พจ.054 ศก.24 พจ.045 ศก.20 พริกจินดาของเกษตรกร (พันธุ์พื้นเมือง) และพริกจินดาของเกษตรกร (พันธุ์ประจำท้องถิ่น) ผลการทดลองพบว่า ในฤดูแล้งพริกจินดา พจ.054 และ ศก.24 สามารถปรับตัวและให้ผลผลิตสดต่อไร่สูง ในพื้นที่

ศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษ คือ 1.03 และ 1.35 ตัน ศูนย์วิจัยพืชสวนสุโขทัย คือ 1.87 และ 1.7 ตัน ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรกาญจนบุรี คือ 0.64 และ 0.33 ตัน แต่ในพื้นที่ศูนย์วิจัยพืชสวนตรัง พบว่า พันธุ์เกษตรกร ให้ผลผลิตสดต่อไร่ 2.23 ตัน สูงกว่าพันธุ์ท้องถิ่น (จินดาดำ) 29.6 เปอร์เซ็นต์ ในฤดูฝนพริก ให้ผลผลิตสดต่อไร่สูง ในพื้นที่ศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษ คือ 0.55 และ 0.64 ตัน ศูนย์วิจัยพืชสวนสุโขทัย คือ 0.51 และ 0.47 ตัน และศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรโนนสูง คือ 0.70 และ 0.51 ตัน สูงกว่าพันธุ์เกษตรกร และพันธุ์ท้องถิ่น (ซุเปอร์ฮอต) และศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรกาญจนบุรี พบว่า พันธุ์ศก.24 ให้ผลผลิตสดต่อไร่ 0.74 ตัน สูงที่สุด โดยพันธุ์ ศก. 24 และ พจ.054 ในจังหวัดศรีสะเกษ ผลผลิตและคุณภาพเป็นที่พึงพอใจของเกษตรกรผู้ปลูกพริกมากที่สุด ระดับ 5.1 และ 4.9 คะแนน และศูนย์วิจัยพืชสวนตรัง เกษตรกรมีความพึงพอใจมากที่สุด ระดับ 4.3 และ 3.7 คะแนน และทั้ง 2 พันธุ์ มีความต้านทานต่อเชื้อราแอนแทรกคโนส (*Colletotrichum spp.*) ระดับต้านทาน (resistance) และขอเป็นพันธุ์แนะนำของกรมวิชาการเกษตร เมื่อวันที่ 26 ธันวาคม พ.ศ. 2559

ลักษณะประจำพันธุ์

- ผลผลิตสูง 1.03 – 1.8 ตันต่อไร่
- ผลเรียวยาว ขนาดผลยาว 3.0-3.8 เซนติเมตร
- เส้นผ่านศูนย์กลางส่วนกว้างสุด 0.8 เซนติเมตร น้ำหนักผล 2.2 กรัม
- ขั้วผลยาว 2.7 เซนติเมตร
- อายุเก็บเกี่ยวหลังปลูก 120 วัน
- ต้านทานต่อโรคแอนแทรกคโนส ในระดับต้านทาน
- สามารถเก็บเมล็ดพันธุ์ไว้ใช้เองได้

พริกชี้หนูหัวเรือศก. 25

ประวัติพันธุ์

ศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษ กรมวิชาการเกษตร ได้รวบรวมและคัดเลือกพันธุ์พริกพันธุ์หัวเรือ ระหว่างปี พ.ศ. 2540-2541 โดยรวบรวมพันธุ์พริกหัวเรือจากแปลงเกษตรกร ตำบลหัวเรือ อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 21 สายพันธุ์ โดยนำมาปลูกคัดเลือกสายพันธุ์ที่ศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษเป็นการคัดเลือกแบบสายพันธุ์บริสุทธิ์ (Pure line selection) เปรียบเทียบพันธุ์ในปี พ.ศ. 2542-2543 และได้ทดสอบพันธุ์ในท้องถิ่น จำนวน 5 แห่ง ในช่วงปี พ.ศ. 2544-2545 ที่ศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษ ศูนย์บริการวิชาการด้านพืชและปัจจัยการผลิตบุรีรัมย์ สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตร เขตที่ 3 (ส่วนแยกพืชสวน จังหวัดขอนแก่น) ศูนย์วิจัยพืชสวนหนองคาย และศูนย์บริการวิชาการด้านพืชและปัจจัยการผลิตนครพนม ได้ทดสอบพันธุ์ในไร่ของเกษตรกรระหว่างปี พ.ศ. 2546-2547 อีก 5 แห่ง ได้แก่ จังหวัดศรีสะเกษ บุรีรัมย์ ขอนแก่น หนองคาย และจังหวัดนครพนม เพื่อตรวจสอบความคงตัวและคุณลักษณะของพันธุ์ที่ได้ ผลจากการทดสอบได้สายพันธุ์ที่ดีที่สุด และได้ตั้งชื่อว่า “พริกชี้หนูหัวเรือสายพันธุ์ ศก.13” และ “พริกชี้หนูหัวเรือสายพันธุ์ ศก. 25”

ลักษณะประจำพันธุ์

- ผลผลิต 1.69 ตันต่อไร่
- ผลสดมีสีแดงปนส้มเล็กน้อย ผลตรง
- ผลยาว 7 เซนติเมตร ผลกว้าง 0.95 เซนติเมตร ความสูงและเส้นผ่านศูนย์กลาง 80 - 90 เซนติเมตร
- อายุเก็บเกี่ยวผลสุกหลังปลูก 90 วัน

ลักษณะพฤกษศาสตร์

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Capsicum annuum* L.

วงศ์ : SOLANACEAE

ชื่อสามัญ : Chilli peppers

ลักษณะพฤกษศาสตร์

ลักษณะพฤกษศาสตร์โดยทั่วไปของพริกมีดังนี้

ราก เป็นระบบรากแก้ว โดยรากฝอยจะแผ่ออกด้านข้าง และพบหนาแน่นมากในบริเวณรอบๆ ต้นใต้ผิวดิน การกระจายของรากขึ้นอยู่กับชนิดของพริก และคุณสมบัติของดินที่ปลูก รากแก้วอาจยังลึกลงดินได้ถึงหรือมากกว่า 1 เมตร รากฝอยอาจขยายออกไปด้านข้างได้ถึงหรือมากกว่า 1 เมตร เช่นเดียวกัน

ลำต้นและกิ่ง ลำต้นตั้งตรง และมักพบว่า มีกิ่งแตกขึ้นมาจากต้นที่ระดับดินหลายกิ่ง จนดูคล้ายกับว่ามีหลายต้นอยู่รวมที่เดียวกัน ดังนั้น จึงมักไม่พบลำต้นหลักแต่จะพบเพียงกิ่งหลัก ๆ เท่านั้น ทั้งลำต้นและกิ่งไม่เป็นเนื้ออ่อนเปราะและหักง่าย

ใบ เป็นพืชใบเลี้ยงคู่ ใบเป็นแบบใบเดี่ยวอยู่ตรงข้อกิ่ง มีลักษณะแบบเรียบเป็นมัน อาจมีขนบ้างเล็กน้อย ใบมีรูปร่างตั้งแต่รูปไข่ไปจนกระทั่งเรียวยาวปลายใบแหลม ใบมีขนาดแตกต่างกัน ใบพริกหวานมีขนาดค่อนข้างใหญ่ ใบพริกชี้หูทั่วไปมีขนาดเล็ก แต่ในระยะกล้าใบล่าง มีขนาดใหญ่

ดอก เป็นดอกสมบูรณ์เพศ มีเกสรเพศผู้และเกสรเพศเมียอยู่ในดอกเดียวกัน โดยปกติมักพบเป็นดอกเดี่ยว แต่อาจพบมีหลายดอกเกิดตรงจุดเดียวกันได้ ดอกเกิดที่ข้อ ตรงมุมที่เกิดใบหรือกิ่งก้าน ดอกอาจตรงหรือโค้ง ส่วนประกอบของดอกประกอบด้วย กลีบรองดอก 5-6 พู กลีบดอกสีขาว

5-6 กลีบ แต่บางพันธุ์อาจมีสีม่วงหรือสีเขียวอ่อน และมีเกสรเพศผู้ 5 อัน ซึ่งแตกต่างตรงโคนของชั้นกลีบดอก อับเรณูแยกตัวเป็นกระเปาะเล็ก ๆ ยาว ๆ เกสรเพศเมียชูสูงขึ้นไปเหนือเกสรเพศผู้ ก้านเกสรเพศเมียมีรูปร่างเหมือนกระบองหัวมน มีรังไข่อยู่ตรงฐานของเกสรเพศเมีย

ผล มีลักษณะเป็นกระเปาะ โดยปกติผลอ่อนมักชี้ขึ้น บางพันธุ์เมื่อผลแก่อาจจะให้ผลห้อยลง แต่บางพันธุ์ทั้งผลอ่อนและผลแก่จะชี้ขึ้น ผลมีลักษณะแตกต่างกันไปตามชนิดของพันธุ์ ขนาดของผลมีตั้งแต่ขนาดผลเล็ก ๆ ไปจนกระทั่งมีผลขนาดใหญ่ ผนังผลมีตั้งแต่บางจนถึงหนา ขึ้นอยู่กับพันธุ์ ผลอ่อนมีทั้งสีเหลืองอ่อน สีเขียวอ่อน สีเขียวเข้ม และสีม่วง เมื่อผลสุกอาจเปลี่ยนเป็นสีแดง ส้ม เหลือง น้ำตาล ขาวนวล หรือ สีม่วงตามชนิดของพันธุ์ ผลพริกมีความเผ็ดแตกต่างกันไป บางพันธุ์เผ็ดจัด บางพันธุ์เผ็ดน้อย หรือไม่เผ็ด ฐานผลอาจแบ่งออกเป็น 2-4 ห้อง ซึ่งเห็นได้ชัดเจนในพริกหวาน แต่พริกที่มีขนาดผลเล็กอาจสังเกตได้ยาก บางพันธุ์อาจดูเหมือนว่าภายในผลมีเพียงห้องเดียวโดยตลอด เนื่องจากเนื้อเยื่อชั้นผนังภายในผลไม่เจริญเติบโตตลอดแนวยาวถึงปลายผล

เมล็ด เมล็ดจะเกาะรวมกันอยู่ที่รักตรงแกนกลางผล ซึ่งมีตั้งแต่โคนจนถึงปลายผล เมล็ดพริกมีรูปร่างกลมแบน ขนาดค่อนข้างเล็ก ส่วนใหญ่มีสีเหลืองผิวเรียบ เมล็ดจะติดอยู่กับรกโดยเฉพาะทางด้านฐานของผลเมล็ดจะติดอยู่มากกว่าปลายผล สำหรับจำนวนของเมล็ดต่อผลพริก 1 ผลจะไม่แน่นอน แต่ตามมาตรฐานของเมล็ดพริกแล้ว เมล็ดพริกหวาน 1 กรัม ควรจะมีเมล็ด 166 เมล็ดขึ้นไป ส่วนพริกที่มีขนาดเมล็ดเล็กลง เช่น เมล็ดพริกชี้หู ผลใหญ่ พันธุ์ ศก.1 น้ำหนัก 1 กรัม มีจำนวนเมล็ดถึง 256 เมล็ด พริกพันธุ์หัวเรือ น้ำหนัก 1 กรัม มีจำนวนเมล็ด 250 เมล็ด

ขั้นตอนการปฏิบัติดูแลรักษาการผลิตเมล็ดพันธุ์พริก

ปฏิทินการปฏิบัติงานการผลิตเมล็ดพันธุ์พริก

ขั้นตอนการปฏิบัติงาน	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	หมายเหตุ
1. ไถเตรียมดิน										↔			
2. เตรียมแปลงปลูก										↔			
3. เพาะกล้า										↔			
4. ปลูก											↔		
5. ปฏิบัติดูแลรักษา												↔	
6. ตรวจสอบแปลง	↔	↔											
7. เก็บผลผลิต		↔	↔										
8. นำไปใช้ประโยชน์					↔	↔	↔	↔	↔	↔	↔	↔	

ตารางที่ 1 ปฏิทินการปฏิบัติงานการผลิตเมล็ดพันธุ์พริก

1. การเลือกพื้นที่ปลูก

ปลูกห่างจากแปลงพริกพันธุ์อื่น อย่างน้อย 200 เมตร ต้องเป็นที่ดอน น้ำไม่ท่วมขัง ดินมีความเป็นกรด-ด่าง อยู่ระหว่าง 6.0 - 6.8 มีอินทรีวัตถุสูง โดยใส่ปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยหมักร่วมกับปุ๋ยเคมี ดินมีความร่วนซุยระบายน้ำได้ดี ไม่มีไส้เดือนฝอยรากปม

2. การเตรียมกล้า มี 2 วิธี คือ

2.1 การเพาะเมล็ดในแปลงขนาดกว้าง 1.00 เมตร ยาว 5-10 เมตร ใส่ปุ๋ยคอกและแกลบเผาอย่างละ 20 กิโลกรัมต่อแปลง คลุกเคล้าให้เข้ากัน เพื่อให้ดินร่วนซุย โรยเมล็ดตามความกว้างของแปลงร่องลึก 0.5 เซนติเมตร แต่ละแถวห่าง 10 เซนติเมตร กลบดินบาง ๆ เสมอผิวดิน คลุมด้วยฟาง รดน้ำให้ชุ่ม ควรรวดตามด้วยสารเคมีป้องกันและกำจัดแมลง เช่น คาร์บาริล

เพื่อป้องกันมดมากินเมล็ดพันธุ์ ควรถอนแยกกล้าให้ระยะห่างระหว่างต้น 2-3 เซนติเมตร ใช้เมล็ดพันธุ์อัตรา 50 กรัมต่อพื้นที่ปลูก 1 ไร่ เมื่อกกล้าอายุประมาณ 1 เดือนหรือมีใบจริง 4-5 ใบ จึงย้ายปลูกลงแปลง

2.2 การเพาะเมล็ดในกระบะพลาสติกหรือถาดหลุม ส่วนผสมดิน: แกลบดำ: ปุ๋ยคอก = 4:1:1 ผสมวัสดุปลูกให้เข้ากันเริ่มจากนำเมล็ดพริกแช่น้ำไว้ 1 คืน คัดเมล็ดที่ลอยน้ำออก ใช้ผ้าห่อเมล็ดเก็บไว้ในที่ร่ม 2-3 วัน เมล็ดเริ่มงอกเป็นตุ่ม ๆ เล็ก ๆ สีขาวนำเมล็ดไปหยอด หลุมละ 1-2 เมล็ด กลบดินบาง ๆ รดน้ำให้ชุ่ม ควรรดตามด้วยสารป้องกันกำจัดแมลงชื่อ คาร์บาริล เพื่อป้องกันมดมากินเมล็ดพันธุ์ เมื่อกกล้าเริ่มมีใบจริง ควรถอนแยกกล้าให้เหลือหลุมละ 1 ต้น เมื่อกกล้าอายุประมาณ 1 เดือน หรือมีใบจริง 4-5 ใบ จึงย้ายปลูกลงแปลง

ภาพที่ 1 การเพาะกล้าพริกในถาดเพาะ

3. การเตรียมแปลง

ตากดินไว้ 7 วัน แล้วไถพรวนดินอีก 1-2 ครั้ง ลึกประมาณ 25-30 เซนติเมตร พร้อมหว่านปูนขาวตามค่าการวิเคราะห์ดินหรือประมาณ 200-400 กิโลกรัมต่อไร่ ไถตากดินไว้ 2-3 สัปดาห์ ยกแปลงสูง 10 เซนติเมตร ขนาดแปลงกว้าง 1-1.20 เมตร ความยาวขึ้นอยู่กับพื้นที่ เว้นทางเดินระหว่างแปลง

1 เมตร ขุดหลุมปลูกตามระยะปลูกลึก 20 เซนติเมตร ใส่ปุ๋ยคอก 500 กรัมต่อหลุมและปุ๋ยเคมีสูตร 15-15-15 อัตรา 15 กรัมต่อหลุม ผสมคลุกเคล้าให้เข้ากับดิน รดน้ำให้ชุ่ม

ภาพที่ 2 การใส่ปูนขาวปรับความเป็นกรด-ด่างของดิน

4. การปลูก

สามารถปลูกได้ทั้งแถวเดี่ยวและแถวคู่ ปลูก 1 ต้นต่อหลุม การปลูกแถวเดี่ยวใช้ระยะระหว่างต้น 50 เซนติเมตร ระหว่างแถว 100 เซนติเมตร ถ้าปลูกเป็นแถวคู่ ใช้ระยะห่างระหว่างต้น 50 เซนติเมตร ระหว่างแถวคู่ 120 เซนติเมตร ระยะห่างระหว่างแถว 80 เซนติเมตร ซึ่งการปลูกแถวเดี่ยว พื้นที่ 1 ไร่ จะปลูกพริกได้ 3,200 ต้น ส่วนการปลูกแถวคู่ พื้นที่ 1 ไร่ จะปลูกพริกได้ 2,909 ต้น

ภาพที่ 3 การนำพริกปลูกลงแปลง

ภาพที่ 4 การปลูกแบบแถวคู่

5. การปฏิบัติดูแลรักษา

5.1 การให้ปุ๋ย

ครั้งที่ 1 เมื่อกล้าอายุ 15-20 วัน หลังปลูก ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 15-15-15 อัตรา 30 กิโลกรัมต่อไร่ ผสมยูเรีย สูตร 46-0-0 อัตรา 10 กิโลกรัมต่อไร่ โรยข้างแถว แล้วพรวนดินกลบพร้อมทั้งกำจัดวัชพืช

ครั้งที่ 2 ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 15-15-15 อัตรา 50 กิโลกรัมต่อไร่ หลังย้ายปลูกเมื่อพริกอายุ 30-35 วัน

ครั้งที่ 3 ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 12-24-12 อัตรา 30 กิโลกรัมต่อไร่ เมื่อพริกเริ่มออกดอก

ครั้งที่ 4 ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 13-13-21 อัตรา 30 กิโลกรัมต่อไร่ เมื่อพริกเริ่มติดผล

ครั้งที่ 5 ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 12-24-12 อัตรา 25 กิโลกรัมต่อไร่ หลังเก็บเกี่ยวผลผลิตทุก ๆ 20 วัน

5.2 การให้น้ำ

หลังปลูกลงแปลง ควรให้น้ำทุกวันให้สังเกตความชื้นตรงโคนต้น ถ้าดินยังมีความชื้น อาจเว้นระยะการให้น้ำได้หลายวัน และให้น้ำทันทีหลังใส่ปุ๋ย

5.3 การคลุมดิน

ในกรณีที่ดินแห้งเกินไปควรคลุมดินด้วยฟางข้าว เพื่อรักษาความชื้นของดินและลดการระเหยของน้ำ ทั้งเป็นการป้องกันวัชพืชไม่ให้เจริญ

ภาพที่ 5 คลุมดินแปลงปลูกด้วยฟางข้าว

5.4 การกำจัดวัชพืช

ควรทำหลังจากพริกตั้งตัวแล้ว เนื่องจากพริกมีระบบรากที่แผ่กว้างอยู่ในระดับผิวดิน การกำจัดวัชพืชอาจกระทบกระเทือนต่อระบบรากได้ ทำให้การเจริญเติบโตของต้นพริกชะงัก ดังนั้นควรกำจัดวัชพืชตั้งแต่ระยะแรกของการเจริญเติบโต

5.5 ศัตรูที่สำคัญของพริกและการป้องกันกำจัด

5.5.1 โรคที่สำคัญและการป้องกันกำจัด

(1) โรคแอนแทรคโนส หรือโรคกุ้งแห้ง (antracnose)

สาเหตุ : เชื้อรา *Colletotrichum spp.*

ลักษณะอาการ : อาการของโรคมักพบบนผลพริกที่เริ่มสุกหรือระยะพริกเริ่มเปลี่ยนสี เริ่มแรกเป็นจุดสีน้ำตาลดำขนาดเล็กน้อยแผลขยายออกกว้างออกไปเป็นวงกลมหรือวงรีรูปไข่ จะเห็นรอยแผลเป็นวงซ้อนกัน ส่วนกลางแผลมีเมือกสีส้มปนดำ

การระบาด : พบระบาดมากในสภาพที่มีความชื้นสูงหรือมีฝนตก โดยเฉพาะช่วงที่กำลังให้ผลผลิต เชื้อรานี้สามารถปลิวตามลม และตกค้างในดิน เมื่อสภาพเหมาะสมเชื้อจะเจริญแพร่กระจายอย่างรวดเร็ว และเราสามารถติดไปกับเมล็ดพริกได้

การป้องกันกำจัด

1. เลือกเก็บเมล็ดพันธุ์จากผลพริกที่ไม่เป็นโรคไปปลูก
2. คลุกเมล็ดด้วยสารเคมี แมนโคเซบ หรือเซเมล็ดในน้ำอุ่นที่อุณหภูมิ 50 องศาเซลเซียส นาน 30 นาที เพื่อฆ่าเชื้อก่อนปลูก
3. ไม่ควรปลูกพริกเบียดกันแน่นที่บจนเกินไป ตัดแต่งทรงพุ่มให้โปร่ง เพื่อให้มีการถ่ายเทอากาศได้สะดวก

4. เก็บผลเป็นโรคออกจากแปลงปลูก นำไปเผาทิ้ง เพื่อป้องกันการแพร่กระจายของเชื้อโรค

5. ใช้สารเคมีป้องกันกำจัดเชื้อรา เช่น แมนโคเซบ , อะซอกซิสโตรบิน

สารป้องกันกำจัดโรคพืช	อัตราการใช้น้ำ 20 ลิตร	วิธีการใช้	หยุดใช้สารก่อนเก็บเกี่ยว
- แมนโคเซบ (80 % ดับบลิวพี)	40 - 50 กรัม	เริ่มพ่นเมื่อพบโรค	7 วัน
- โพรคลอลาซ (80 % ดับบลิวพี)	20 - 30 กรัม	เริ่มพ่นเมื่อพบโรค	14 วัน
- คาร์บ็อกซิน (75 % ดับบลิวพี)	3 กรัม/เมล็ด 1 กิโลกรัม	คลุกเมล็ดก่อนปลูก	-
- อะซอกซิสโตรบิน (25 % ดับบลิวเอสซี)	5 - 10 มิลลิลิตร	เริ่มพ่นเมื่อพบโรค	7 วัน

ตารางที่ 2 สารป้องกันกำจัดโรคแอนแทรคโนส

(2) โรคยอดและดอกเน่า หรือเน่าเปียก (wet rot)

สาเหตุ : เชื้อรา *Choanephora spp.*

ลักษณะอาการ : เกิดได้ทุกส่วนของต้นพริก แต่ส่วนมากเกิดบนยอดอ่อน ใบอ่อน ดอก และผลอ่อน ส่วนของพืชที่เชื้อเข้าทำลาย มีลักษณะอาการเน่าเป็นสีน้ำตาลไหม้ ถ้าสภาพอากาศมีความชื้นสูงไป จะเห็นเส้นใยราสีขาว มีสปอร์สีดำตรงส่วนปลายเส้นใยสามารถมองเห็นได้ด้วยตาเปล่า

การระบาด : ฝนพริ้ว ๆ สลับแดด น้ำค้างลงจัด

การป้องกันกำจัด

1. หมั่นตรวจแปลงอย่างสม่ำเสมอ หากพบโรค ให้ทำลายต้นพืชที่เป็นโรค โดยการถอนไปเผาทิ้งแล้ว เพื่อลดปริมาณของเชื้อสาเหตุ

2. กำจัดวัชพืชที่เป็นพืชอาศัยของโรค ได้แก่ หญ้ายาง
3. ไม่ปลูกต้นพริกแน่นเกินไป ทำให้มีความชื้นในแปลงสูง และเกิดโรคระบาด ได้ง่ายและรวดเร็ว
4. พ่นสารเคมีป้องกันกำจัดเชื้อราเป็นประจำทุก 5-7 วัน จะช่วยป้องกันกำจัดโรคยอดและดอกเน่า ใช้ไตรโฟริน 19% อีซี อัตรา 20 ซีซีต่อน้ำ 20 ลิตร

ภาพที่ 6 ลักษณะอาการของโรคยอดและดอกเน่าของพริก

(3) โรคเหี่ยวเหี่ยว (bacterial wilt)

สาเหตุ : เชื้อแบคทีเรีย *Ralstonia solanacearum*

ลักษณะอาการ : ต้นพริกเหี่ยวแบบเฉียบพลัน โดยต้นพริกและใบยังเขียวอยู่ เมื่อตัดโคนต้นระดับคอดิน จะพบท่อลำเลียงอาหารมีสีน้ำตาลถ้าระบบรากถูกทำลายเป็นสีน้ำตาลตัดส่วนที่แสดงอาการของโรคแช่ในน้ำใส จะเห็นน้ำยางสีขาวขุ่น (bacterial ooze) ไหลจากบริเวณท่อลำเลียงตามรอยตัด เป็นสารละลายปนกับน้ำออกมา

การระบาด : เชื้อสาเหตุสามารถอยู่ในดินได้ข้ามฤดู เมื่อมีการปลูกพริกเชื้อสาเหตุที่อยู่ในดิน สามารถทำลายทางราก โดยเข้าตามบาดแผลที่เกิดจากการเพาะปลูก

การป้องกันกำจัด

1. ควรหลีกเลี่ยงพื้นที่ที่มีการระบาดของโรคนี้มาก่อน
2. ใช้พันธุ์ต้านทานโรคเหี่ยวเหี่ยว
3. ถอนต้นที่เป็นโรคเผาทำลาย ราดน้ำปุ๋ยในบริเวณต้นที่เป็นโรค

(4) โรคใบด่างแดง (mosaic disease)

ภาพที่ 7 โรคใบด่างแดง

สาเหตุ : ไวรัสใบด่างแดง (*cucumber mosaic virus, CMV*) จัดในสกุล
คิวคูโมไวรัส (*Cucumovirus*)

ลักษณะอาการ : ใบยอดแสดงอาการด่างแบบเขียวอ่อนสลับเขียวเข้ม
ใบเสียรูปบิดเบี้ยวเรียวเล็กเป็นเส้น ต้นแคระแกร็น ดอกร่วง ผลมีลักษณะ
บิดเบี้ยว ผิวขรุขระ จำนวน สีส้มไม่สม่ำเสมอ

การระบาด : เพลี้ยอ่อนเป็นพาหะของโรค เช่น เพลี้ยอ่อนยาสูบ (*Myzus
persicae*) เพลี้ยอ่อนฝ้าย (*Aphis gossypii*)

มีพืชอาศัยกว้าง เช่น ไม้ดอก : หงอนไก่ บานไม่รู้โรย ทานตะวัน

พืชวงศ์แตง : แตงไทย แตงกวา บวบ ฟักทอง ฟักเขียว และน้ำเต้า

พืชผัก : ถั่วแขก ถั่วพุ่ม ถั่วลันเตา ถั่วหรั่ง พริก ยาสูบ มะเขือเทศ

การป้องกันกำจัด

1. ใช้พันธุ์พริกที่ปลอดโรค
2. ไม่ปลูกพืชที่เป็นพืชอาศัย ใกล้แปลงพริกที่เป็นโรค
3. หมั่นตรวจแปลงอย่างสม่ำเสมอ หากพบให้ทำลายต้นพริกที่เป็นโรค การถอนไปเผาทิ้งแล้ว เพื่อลดปริมาณของเชื้อสาเหตุ
4. กำจัดวัชพืชในแปลง และบริเวณรอบแปลง ไม่ให้เป็นที่พักหลบหรืออาศัยของแมลงพาหะนำโรค
5. ใช้แผ่นพลาสติกสีเงินคลุมแปลงเพื่อไล่แมลง ติดตั้งกับดักกาวเหนียวกระจายทั่วแปลง
6. หยุดการระบาดโดยพ่นสารเคมีป้องกันกำจัดแมลง เช่น คาร์โบซัลแฟน อิมิดาคลอพริด หรือ โฟซาโลน

(5) โรคเส้นใบต่างประ (veinal mottle disease)

สาเหตุ : *Chilli veinal mottle virus, ChiVMV*

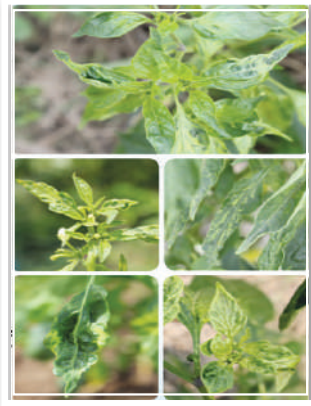
ลักษณะอาการ : ใบยอดแสดงอาการต่างสีเขียวอ่อนสลับเขียวเข้ม เส้นใบมีขีดหรือจุดประสีเขียวยเข้มเป็นแนวแคบ ๆ ใบมีลักษณะหยักเป็นลอนคลื่น ต้นแคระแกร็น ก้านใบและผลมีรอยขีดฉ่ำน้ำ

การระบาด : เพลี้ยอ่อนเป็นพาหะ เช่น เพลี้ยอ่อนถั่ว (*Aphis craccivora*) เพลี้ยอ่อนฝ้าย (*A. gossypii*) ดูดน้ำและอาหารจากพืชและปล่อยเชื้อเข้าสู่ต้นพืชได้อย่างรวดเร็ว พืชอาศัย เช่น ยาสูบ มะเขือเทศ พืชเนย รวมถึงวัชพืชหลายชนิด เช่น โทงเทง ลำโพง

การป้องกันกำจัด

1. เพาะกล้าพริกในมุ้งกันแมลง จนกระทั่งถึงเวลาย้ายปลูกลงแปลง
2. พ่นสารป้องกันกำจัดแมลง เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของเพลี้ยอ่อน

3. หมั่นตรวจแปลงอย่างสม่ำเสมอ หากพบให้ทำลายต้นพริกเป็นโรค โดยการถอนไปเผาทิ้งแล้ว เพื่อลดแหล่งสะสมไวรัสและแมลง
4. ปลุกพืชหมุนเวียน เพื่อตัดวงจรของแหล่งสะสมเชื้อไวรัส

ภาพที่ 8 โรคเส้นใบต่างประ

(6) โรคจุดตากบ (frog-eye leaf spot)

เชื้อสาเหตุ : เชื้อรา *Cercospora capsici*

ลักษณะอาการ : อาการเกิดโรคบนใบ ลักษณะเป็นแผลกลม ขอบสีน้ำตาลเข้ม ตรงกลางแผลมีจุดสีขาวคล้ายตากบ เมื่อระบาดรุนแรง แผลเชื่อมต่อกันทำให้ใบไหม้แห้งกรอบและร่วง แผลบนก้านผลลักษณะยาวรี หรือยาวกลม ขอบแผลสีเข้ม เนื้อเยื่อกลางแผลยุบตัวลง

การระบาด : อากาศร้อนอบอ้าวและความชื้นสูง เชื้อจะเข้าทำลายใบแก่ที่อยู่ด้านล่าง 2 - 3 ใบ

การป้องกันกำจัด

1. หมั่นตรวจแปลงอย่างสม่ำเสมอ หากพบโรค ทำลายต้นพืชที่เป็นโรค โดยการถอนไปเผาทิ้ง เพื่อลดปริมาณของเชื้อสาเหตุ

2. ไม่ปลูกต้นพริกแน่นเกินไป เว้นระยะปลูกพืช ให้มีอากาศถ่ายเทได้สะดวก และลดปริมาณความชื้นในดิน

3. พ่นสารเคมีป้องกันกำจัดเชื้อรา เช่น แคปแทน หรือ เบนโนมิล อัตรา 40 - 50 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร พ่นเมื่อพบโรค และหยุดใช้สารก่อนเก็บเกี่ยว 7 วัน

ภาพที่ 9 โรครดากบ

(7) โรคโคนเน่าระดับคอดินของต้นกล้า (damping-off disease)

สาเหตุ : เชื้อรา *Pythium sp.*, *Rhizoctonia sp.*

ลักษณะอาการ : เชื้อราเข้าทำลายเมล็ดก่อนฟักงอก เมล็ดมีลักษณะอาการเน่าทั้งที่ยังไม่งอกหรืองอกอยู่ในดิน ทำให้สังเกตยาก แต่ถ้าเมล็ดโผล่จากดินแล้วเจริญเป็นต้นกล้าเชื้อราเข้าทำลายระดับดินโคนต้นกล้าเกิดอาการฉ่ำน้ำ ทำให้ต้นกล้าล้มพับอยู่เหนือดิน ใบเลี้ยงยังคงเขียว ไม่มีอาการเหี่ยว หากสภาพแวดล้อมเหมาะสมกับการเจริญของเชื้อรา ความชื้นสูง ทำให้ต้นกล้าเน่าเป็นหย่อมๆ

การระบาด: อากาศร้อนมีฝนตก

การป้องกันกำจัด

1. คลุกเมล็ดด้วยสารเคมีป้องกันกำจัดเชื้อราก่อนเพาะกล้า
2. เปิดหน้าดินตากแดด โรยปูนขาวในหลุม และบริเวณใกล้เคียง
3. ควบคุมการระบายน้ำ ไม่ให้มีการท่วมขัง
4. เมื่อต้นกล้างอกขึ้นมาเหนือดินต้องรีบพ่นสารเคมีป้องกันทันที โดยใช้สารไดเทนเอ็ม 45 แมนโคเซบ พ่นที่ใบ ทุก 5 - 7 วันต่อครั้ง

ภาพที่ 10 โรคโคนเน่าระดับคอดิน

(8) โรครากเน่าโคนเน่า (root and stem rot disease)

สาเหตุ : เชื้อรา *Sclerotium rolfsii* Sacc.

ลักษณะอาการ : อาการเกิดโรคต้นพริกเหี่ยว ใบตก ใบเหลืองและร่วง ต่อมาพริกจะเหี่ยว ยืนต้นตาย บริเวณโคนต้นมีเส้นใยสีขาว อาจพบสปอร์ เชื้อรา มีเม็ดสีดำคล้ายเม็ดผักกาด

การระบาด : ระบาดในสภาพความชื้นสูง โดยเฉพาะช่วงฤดูฝน

การป้องกันกำจัด

1. หลีกเลี่ยงการปลูกพริกลงในดินที่เคยพบโรคมามาก่อน และเพาะกล้าในดิน หรือวัสดุปลูก ที่สะอาดปราศจากเชื้อรา
2. ใส่ปูนขาวก่อนปลูกเพื่อปรับสภาพดิน

3. ปลุกพืชหมุนเวียน หรือสลับกับพืชวงศ์อื่นๆ ที่ไม่เป็นพืชอาศัยของเชื้อรา สาเหตุโรค

4. ใช้ราเขียวไตรโคเดอร์มา โรยแล้วคลุกเคล้าดินก่อนปลูก เพื่อยับยั้งการเจริญของเชื้อราสาเหตุเข้าทำลายส่วนรากและโคนต้นของพริก

5. เมื่อพบต้นที่เป็นโรคให้รีบถอนนำออกจากพื้นที่ปลูก นำต้นไปเผาทำลาย แล้วใช้ปูนขาวโรยกลบดินบริเวณที่พบโรคให้ทั่ว หรือใช้สารเคมีป้องกันกำจัดเชื้อราในดิน เช่น เทอราคลอ เทอราโซล หรือเทอราคลอซูเปอร์เอ็กซ์ ผสมน้ำราดลงไปในพื้นที่

ภาพที่ 11 โรครากเน่าโคนเน่า

5.5.2 แมลงศัตรูที่สำคัญและการป้องกันกำจัด

(1) เพลี้ยไฟ (Chili thrips, *Scirtothrips dorsalis* Hood) เป็นแมลงที่มีขนาดเล็ก ลำตัวมอมเรียวยาว สีน้ำตาลปนเหลือง หรือน้ำตาลอ่อน เคลื่อนไหวได้รวดเร็ว อยู่รวมกันเป็นกลุ่มบริเวณฐานดอกและใต้ใบอ่อนพริก

ลักษณะอาการ : เพลี้ยไฟพริกใช้ปากเขี่ยเนื้อเยื่อพืชให้ช้ำ แล้วดูดกินน้ำเลี้ยงในส่วนยอดอ่อน ใบอ่อน ตาดอกและผลพริกทำให้พริกชะงักการเจริญ

เติบโต ยอดอ่อนหงิก ใบห่อ ขอบใบม้วนขึ้นทั้งสองข้าง ใบมีลักษณะเป็นคลื่น ผิวใบด้านล่าง ก้านใบ ก้านดอก และยอดพริกเกิดรอยกร้านสีน้ำตาล หรือเป็นทางคล้ายซีกลาก ดอกร่วง ผลบิดเบี้ยว หงิกงอ แคระแกร็น และมีคุณภาพต่ำ

การระบาด : อากาศแห้ง อุณหภูมิสูง แดดจัด และมีความชื้นน้อย

การป้องกันกำจัด

1. กำจัดวัชพืชไม่ให้เป็นที่อยู่อาศัยของเพลี้ยไฟ
2. ให้น้ำแบบสปริงเกอร์ช่วยเพิ่มความชื้นในแปลงปลูก
3. ควรปรับสูตรปุ๋ยให้มีสัดส่วนไนโตรเจนต่ำลง และเพิ่มการพ่นแคลเซียม

โบรอน ให้เซลล์พืชแข็งแรง

4. อย่าปล่อยให้พริกขาดน้ำ เพราะจะทำให้พริกอ่อนแอ

5. ฉีดพ่นสารเคมีป้องกันกำจัด เมื่อพบเพลี้ยไฟพริกเฉลี่ยมากกว่า 5 ตัว ต่อยอด เช่น คาร์บาริล 85 % ดับบลิวพี อัตรา 20-30 กรัม หรือ คาร์โบซัลแฟน 20 % อีซี อัตรา 20-30 มิลลิลิตร ต่อน้ำ 20 ลิตร อย่างไรก็ตามหนึ่ง พ่นซ้ำตามการระบาด

ภาพที่ 12 ลักษณะการทำลายของเพลี้ยไฟ

(2) ไรขาว [Chili broad mite, *Polyphagotarsonemus latus* (Banks)] เป็นสัตว์ที่มีขนาดเล็กมาก ไม่สามารถมองเห็นด้วยตาเปล่า รูปร่างค่อนข้างกลม มีขา 8 ขา เคลื่อนไหวช้ามาก อายุสั้นจากระยะไข่ถึงตัวแก่ 3 - 5 วัน

ลักษณะอาการ : ตัวอ่อนและตัวเต็มวัยไรขาวดูดกินน้ำเลี้ยงจากยอดอ่อนและใบอ่อนทำให้ใบหงิกขอบวม้วนลงใบเรียวยาวเล็กหนาแข็งและเปราะถ้าระบาดรุนแรง ยอดอ่อนที่ถูกไรขาวดูดกินน้ำเลี้ยงจะแตกเป็นฝอยต้นพริกไม่เจริญเติบโตและไม่ติดผล

การระบาด : ระบาดในช่วงมีความชื้นหรือฝนตกพริ้ว ๆ ติดต่อกันอย่างน้อย 7 - 10 วัน หรือแปลงพริกที่ปลูกในต้นฤดูฝน

การป้องกันกำจัด

- หมั่นตรวจดูแปลงปลูก โดยใช้แว่นขยายดูตามใบและยอดอ่อน เมื่อพบอาการใบหงิกม้วนงอลง ที่เกิดจากการทำลายของไรขาวพริก ฟ่นอามีทราซ 20 % อีซี อัตรา 40 มิลลิลิตร หรือ ไพริดาเบน 20 % ดับบลิวพี อัตรา 10 กรัม ต่อน้ำ 20 ลิตร อย่างไม่อย่างหนึ่งพ่นซ้ำตามการระบาด

ภาพที่ 13 ลักษณะการทำลายของไรขาว

(3) แมลงวันผลไม้ [Solanum fruit fly, *Bactrocera latifrons* (Hendel)] เป็นแมลงวันที่มีลักษณะคล้ายกับแมลงวันผลไม้หรือแมลงวันทอง แต่บนลำตัวมีแถบสีเหลืองสลับแถบดำพาดขวาง

ลักษณะอาการ : ตัวเต็มวัยเพศเมียใช้อวัยวะวางไข่ที่แหลมและแข็งแรงแทงเข้าไปในผลพริกเพื่อวางไข่ในผลพริกชุดแรก (พริกเม็ดง่าม) เมื่อฟักเป็นตัวหนอน จะกัดกินภายในผลพริก เห็นเป็นรอยทาง ไส้พริกมีสีดำ ต่อมาผลพริกจะเน่าและร่วง

การป้องกันกำจัด

1. ใช้สารล่อแมลงวันผลไม้ คือ สารลาติ-ลัวร์ (Lati-lure) สารในกลุ่ม α -ionone และ α -ionol ทุกชนิดร่วมกับสารฆ่าแมลง ใส่ในกับดักแมลงเพื่อล่อแมลงวันพริกเพศผู้
2. หมั่นเก็บผลพริกที่ถูกแมลงเข้าทำลาย และหล่นในแปลงปลูก ไปเผาทำลาย
3. สุ่มสำรวจพริก 100 ต้นต่อไร่ หากพบพริกถูกทำลายมากกว่า 10 เปอร์เซ็นต์ ใช้น้ำมันปิโตรเลียม เอส เค 99 83.9 % อีซี อัตรา 60 มิลลิลิตร ต่อน้ำ 20 ลิตร พ่นเมื่อพบการระบาด

ภาพที่ 14 การทำลายของหนอนแมลงวันทอง

(4) หนอนเจาะสมอฝ้าย (cotton bollworm, *Heliothis armigera*) เป็นหนอนผีเสื้อกลางคืนเข้าทำลายโดยกัดกินดอกและเจาะกินภายในผลพริก เป็นหนอนที่มีลำตัวยาวสีน้ำตาลดำ สีเขียวบนเหลือง เขียวหรือสีน้ำตาลเทา

การป้องกันกำจัด

1. ใช้สารกลุ่มไพรีทรอยด์ เช่น ไบเฟนทริน อัตรา 10 ซีซีต่อน้ำ 20 ลิตร หรือบาซิลลัสทูริงเยนซิส อัตรา 60 – 80 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร พ่นในช่วงเย็นหลังให้น้ำแปลงปลูก

ภาพที่ 15 การเข้าทำลายของหนอนเจาะสมอฝ้าย

6. การตรวจสอบลักษณะพริกที่ผิดปกติ

ตรวจสอบ 3 ระยะ คือ ระยะก่อนดอกบาน ระยะดอกเริ่มบาน ระยะติดผลอ่อน ถึงระยะผลแก่ หากพบลักษณะต้นที่ผิดปกติ ให้ถอนทิ้งทันที

7. การเก็บเกี่ยว

เมื่อพริกอายุหลังย้ายปลูก 90-120 วัน ผลจะแดงจัดพร้อมที่จะเก็บเกี่ยวได้ เก็บเกี่ยว 7 วันต่อครั้ง เดือนละ 4 รุ่น ผลพริกควรสุกแดงมากกว่า 50 เปอร์เซ็นต์ และมีรูปร่างผลปกติ ปราศจากโรคแมลงทำลาย เก็บมาทั้งก้านผลและควรเก็บเฉพาะผลรุ่นที่ 2-5 เพราะมีจำนวนเมล็ดมาก ขนาดของเมล็ดสมบูรณ์ ใส่กระสอบพลาสติกสานไวนุ่ม 1-2 วัน ให้พริกสุกแดงทั่วกันแล้วนำไปตากแดด 2-3 วัน เพื่อลดความชื้น จนผลพริกแห้งปล่อยให้เย็นก่อนบรรจุใส่ถุงพลาสติกเพื่อรอการกะเทาะเอาเมล็ดต่อไป ควรตากในตะแกรงไนล่อน ยกสูงจากพื้นดิน 1 เมตร ไม่ควรตากในภาชนะที่เป็นโลหะจะทำให้เมล็ดร้อนเกินไป ผลผลิตเมล็ดพันธุ์ในพื้นที่ 1 ไร่จะให้ผลผลิต 50-60 กิโลกรัม ผลผลิตพริกสด 10 กิโลกรัม ได้ผลผลิตพริกแห้ง 3.8 กิโลกรัม ผลแห้ง 1 กิโลกรัม ได้เมล็ดพันธุ์ 280 กรัม

ภาพที่ 16 เก็บเกี่ยวผลพริกที่สุกแดง

8. การปรับปรุงสภาพเมล็ดพันธุ์

8.1 วิธีการกะเทาะแบบแห้ง นำพริกแห้งที่บรรจุในถุงพลาสติกมาตาก 1-2 ชั่วโมงจนแห้งกรอบ แล้วนำมาทำการกะเทาะด้วยเครื่องปั่นแยกเปลือก และเมล็ดออกจากกัน จากนั้นนำไปผัดให้ได้เมล็ดที่สะอาด

ภาพที่ 17 การตากและบรรจุพริกในถุงพลาสติก

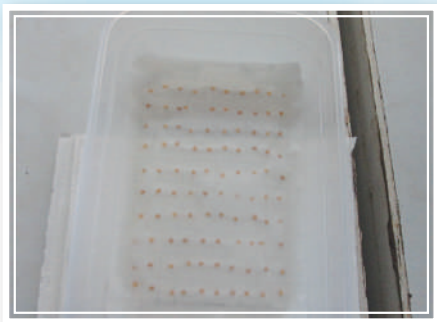
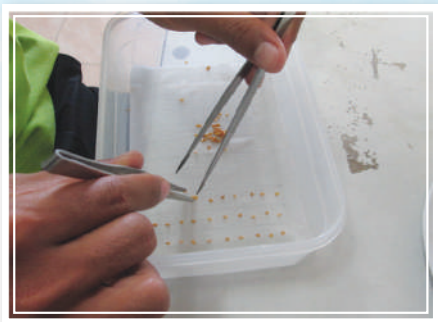
ภาพที่ 18 การกะเทาะและทำความสะอาดเมล็ดพริก

8.2 การทดสอบความงอกของเมล็ด เป็นคุณสมบัติที่บ่งชี้ถึงคุณภาพของเมล็ดพันธุ์ได้ดีที่สุดลักษณะหนึ่ง เกษตรกรสามารถดำเนินการได้ โดยสุ่มเมล็ดที่ต้องการจำนวน 400 เมล็ด การสุ่มมีความจำเป็น เพราะจะทำให้เมล็ดที่สุ่มเป็นตัวแทนที่แท้จริงของเมล็ดที่เราต้องการทราบข้อมูล การสุ่มจะนำเมล็ดมาจากหลายส่วนในกระสอบต่อถุง การสุ่มไม่ควรหยิบมาเพียงด้านเดียวหรือบริเวณใดบริเวณหนึ่งเท่านั้น เนื่องจากเมล็ดหนักจะอยู่ด้านล่าง เมล็ดเบาจะอยู่ด้านบน เมล็ดที่มีน้ำหนักมากกว่าจะมีคุณภาพเมล็ดดีกว่า

การเพาะเมล็ดพริก เพาะด้วยวิธี Top of paper (TP) ควรทำ 4 ซ้ำ ซ้ำละ 100 เมล็ด รายละเอียดดังนี้

- ตัดกระดาษเพาะ ขนาด 4 X 4 นิ้ว จำนวน 6 ชั้น เติมน้ำกลั่นปริมาตร 12 มิลลิลิตร
  - ทิ้งให้กระดาษอิมตัวด้วยน้ำ (ประมาณ 15 นาที) ก่อนนำไปเพาะ
  - เพาะเมล็ดบนกระดาษชั้นในกล่องพลาสติก วางเมล็ดบนกระดาษ จำนวน 100 เมล็ดต่อกล่อง จำนวน 4 กล่อง
  - ปิดฝากล่องพลาสติก เขียนเลขที่ตัวอย่าง วันที่เพาะ และซ้ำ บนสติ๊กเกอร์ แล้วติดที่กล่อง
  - จากนั้นนำตัวอย่างไปบ่มที่ห้อง อุณหภูมิปกติ
- เมื่อเมล็ดงอก ประเมินความงอก 2 ครั้ง ครั้งแรก หลังเพาะ 7 วันและครั้งสุดท้าย หลังเพาะ 14 วัน

ภาพที่ 19 การทดสอบความงอกของพริก

8.3 ตามประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่องกำหนดมาตรฐานคุณภาพและวิธีการเก็บรักษาเมล็ดพันธุ์ควบคุม พ.ศ. 2556 สำหรับชนิดพืชพริก ทุกพันธุ์ ความงอกไม่ต่ำกว่าร้อยละ 55 และเมล็ดพันธุ์บริสุทธิ์ ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 97

เมล็ดพันธุ์พริกชี้หนุผลใหญ่ศรีสะเกษ 1 และพันธุ์พริกหัวเรือ เบอร์ 25 ที่ผลิตได้คุณภาพเมล็ดพันธุ์อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพเมล็ดพันธุ์ควบคุม (ตรวจสอบคุณภาพโดยศูนย์วิจัยและพัฒนาเมล็ดพันธุ์พิษณุโลก) รายละเอียดดังนี้

พริกชี้หนุผลใหญ่ศรีสะเกษ 1 (จินดา)

ความบริสุทธิ์ ร้อยละ 99.3

สิ่งเจือปน ร้อยละ 0.7

เมล็ดพืชอื่น ร้อยละ 0.0

ความงอก ร้อยละ 85

ความชื้น ร้อยละ 8.1

พริกขี้หนูหัวเรือ ศก. 25

ความบริสุทธิ์ ร้อยละ 98.8

สิ่งเจือปน ร้อยละ 1.2

เมล็ดพืชอื่น ร้อยละ 0.0

ความงอก ร้อยละ 81

ความชื้น ร้อยละ 8.2

8.4 การเก็บรักษาเมล็ดพันธุ์

- เก็บเมล็ดพันธุ์ไว้ในถุงพลาสติก ที่ปิดสนิทปราศจากความชื้น
- เก็บในห้องควบคุมอุณหภูมิ 10-15 องศาเซลเซียส และมีความชื้นสัมพัทธ์ไม่เกิน 60 เปอร์เซ็นต์

ศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษจัดฝึกอบรมการผลิตเมล็ดพันธุ์พริก ให้กับเกษตรกรที่ผ่านการคัดเลือกให้ร่วมโครงการและผู้สนใจ จำนวน 20 ราย ณ ศาลาประชาคมหมู่ 12 ตำบลก่อเอ้ อำเภोजังหวัดอุบลราชธานี เมื่อวันที่ 20 เมษายน 2565

เจ้าหน้าที่ศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษตรวจเยี่ยมแปลงเกษตรกรต้นแบบการผลิตเมล็ดพันธุ์พริกคุณภาพ ณ แปลงผลิตเมล็ดพันธุ์พริกหัวเรือ ศก.25 หมู่ 12 ตำบลก่อเอ้ อำเภोजังหวัดอุบลราชธานี เมื่อวันที่ 9 มีนาคม 2565

ศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษจัดฝึกอบรมหลักสูตร การบริหารจัดการด้านการตลาด เมล็ดพันธุ์ฝรั่งและเมล็ดพันธุ์มะละกอฮอลแลนด์ศรีสะเกษ จำนวน 20 ราย ณ ศาลาประชาคมหมู่ 12 ตำบลก่อเอ้ อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดอุบลราชธานี เมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2565

เจ้าหน้าที่ศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษรับมอบเมล็ดพันธุ์ฝรั่งจากเกษตรกรแปลงต้นแบบ หมู่ 8,12 ตำบลก่อเอ้ อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 3 ราย คืนโครงการกระจายพืชพันธุ์ดีสู่กลุ่มผู้ใช้ประโยชน์ เมื่อวันที่ 29 มิถุนายน 2565

ศูนย์วิจัยเกษตรที่สูงเพชรบูรณ์จัดฝึกอบรมการผลิตเมล็ดพันธุ์พริกให้กับเกษตรกรที่ผ่านการคัดเลือกให้ร่วมโครงการและผู้ที่สนใจ จำนวน 20 ราย ณ อำเภอหล่มสัก และ อำเภอเขาค้อ เมื่อวันที่ 9 - 10 เมษายน 2565

ศูนย์วิจัยเกษตรที่สูงเพชรบูรณ์จัดฝึกอบรมถ่ายทอดความรู้หลักสูตร “การบริหารจัดการด้านการตลาด” ให้กับเกษตรกรผู้ที่สนใจ จำนวน 20 ราย ณ อำเภอหล่มสัก และ อำเภอเขาค้อ เมื่อวันที่ 26 พฤษภาคม 2565

เจ้าหน้าที่ศูนย์วิจัยเกษตรที่สูงเพชรบูรณ์รับมอบเมล็ดพันธุ์ฝรั่งจากเกษตรกรแปลงต้นแบบ นายไพรัช ไพรัชเวสต์ หมู่ที่ 6 ตำบลทุ่งสมอ อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ คืบโครงการกระจายพืชพันธุ์ดีสู่กลุ่มผู้ใช้ประโยชน์ เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2565

ภาพที่ 20 กิจกรรมต่าง ๆ โครงการกระจายพืชพันธุ์ดีสู่กลุ่มผู้ใช้ประโยชน์

เจ้าหน้าที่ศูนย์วิจัยเกษตรที่สูงเพชรบูรณ์รับมอบเมล็ดพันธุ์ฝรั่งจากเกษตรกรแปลงต้นแบบ นายบุญตา บุญเพ็ง หมู่ที่ 1 ตำบลบ้านตัว อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ คืบโครงการกระจายพืชพันธุ์ดีสู่กลุ่มผู้ใช้ประโยชน์ เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2565

บรรณานุกรม

- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2556. กำหนดมาตรฐานคุณภาพและวิธีการ
เก็บรักษาเมล็ดพันธุ์ควบคุมตามพระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. 2556.
ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 130 ตอนพิเศษ 58 ง (14 พฤษภาคม 2556)
หน้า 26-27
- จานุลักษณ์ ขนบดี. 2554. การผลิตเมล็ดพันธุ์ผัก. ศิลปะการพิมพ์ลำปาง, ลำปาง
46 หน้า
- จิรภา ออสติน. 2553. คู่มือปฏิบัติงานการผลิตพันธุ์ศูนย์วิจัยพืชสวน.
ศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษ, ศรีสะเกษ. 31 หน้า
- ฉันทนา วิษรัตน์. 2558. เอกสารประกอบการสอนวิชา พส.421 การผลิตเมล็ดพันธุ์ผัก.
ภาควิชาพืชสวน คณะผลิตกรรมการเกษตร, มหาวิทยาลัยแม่โจ้. เชียงใหม่.
23 หน้า
- ภักัสสร วัฒนกุลภาคิน. 2560. การตรวจสอบความงอก. เอกสารประกอบการ
ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ การผลิตและควบคุมคุณภาพเมล็ดพันธุ์ผัก
ปี 2560. ศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษ, ศรีสะเกษ. 7 หน้า
- วิลาวัลย์ ไคร์ครวญ. 2551. การผลิตพริกเพื่อการค้า. เอกสารวิชาการ
กรมวิชาการเกษตร กรุงเทพฯ. 68 หน้า
- วิศรุต สันมาแอ. 2562. เทคโนโลยีการผลิตเมล็ดพันธุ์พริก. สถาบันวิจัยพืชสวน
กรมวิชาการเกษตร, กรุงเทพฯ. 10 หน้า
- สำนักวิจัยพัฒนาการอารักขาพืช. 2552. คู่มือโรคผัก. กลุ่มวิจัยโรคพืช
กรมวิชาการเกษตร, กรุงเทพฯ. 153 หน้า.
- อุดม คำชา และธวัชชัย นิมกິงรัตน์. 2552. คำแนะนำการปลูกพริกชี้หนูผลใหญ่.
แผ่นพับ. ศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษ, ศรีสะเกษ.